

Oplegnotitie Quick Scan Lokale Democratie - gemeente Asten

Inleiding

Uw gemeente nam deel aan de pilot Quick Scan Lokale Democratie. In een apart rapport is per thema gerapporteerd over de uitkomsten. Het is aan u gezamenlijk om betekenis te geven aan uw uitkomsten en te bepalen op welke punten het beter kan of moet. Om u daarbij te ondersteunen zijn in het rapport zelf bij elk thema enkele algemene suggesties opgenomen.

Om u nog wat specifiek te helpen is deze notitie gemaakt. Hierin staan per thema op basis van uw resultaten een aantal suggesties (tips, helpende vragen en inzichten) om op dat onderwerp verder te werken aan uw lokale democratie. Het is aan u om te bepalen welke van deze suggesties u echt aan de slag moet. In het duidingsgesprek kunnen we hierover verder spreken.

Uitkomsten in een oogopslag

In totaal hebben 388 mensen de enquête ingevuld. De respons vanuit de verschillende groepen is hoog. Asten scoort met alle thema's rondom het gemiddelde van de deelnemende gemeenten uit de pilot (de referentie). Er zijn geen opvallende positieve of negatieve punten.

In het totaalbeeld per groep valt op de alle groepen positiever zijn over de democratie dan de referentie.

1. Vertrouwen en draagvlak

- Het college is opvallend positief (75%) op dit thema. Vragen voor een vervolgggesprek: *Op welke wijze kan het college ambassadeur zijn op dit thema, zowel voor het structuur als het cultuur deel? Zou de raad hierin ook een rol kunnen vervullen?*
- De ambtenaren zijn beperkt positief (27%) over de vraag of inwoners vertrouwen hebben in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd. De grootste groep ambtenaren scoort hierin neutraal (67%). *Ga intern het gesprek aan waarom men neutraal zo hoog scoort. Suggesties voor vragen: Op welke wijze worden de ervaringen gedeeld? Zijn er weinig positieve ervaringen of zijn die maar beperkt zichtbaar?*
- Een beperkt deel van de inwoners (30%) is positief over de vraag of de gemeente nagaat of besluiten kunnen rekenen op draagvlak en vertrouwen van inwoners. Ongeveer een gelijk deel (32%) antwoord negatief op deze vraag. Hierin spelen impliciete en expliciete verwachtingen een belangrijke rol. *Op welke wijze willen jullie dat dit vraagstuk wordt opgepakt? Is een gesprek over verwachtingen gewenst?*

2. Transparant en duidelijk

- Het college is zeer positief (75%) en de raad en inwoners beperkt positief (13% en 22%) over de vraag of de gemeente goed duidelijk maakt van wie welke taak is. Het

wisselende beeld dat de verschillende deelnemers hebben vraagt om verder onderzoek. *Wat maakt dat het college hier zo positief is? Welke afspraken zijn hierover en in hoeverre zijn ze bekend?*

- Door de groepen wordt ongeveer gelijk gedacht over de vraag of voor iedereen duidelijk is hoe besluiten worden genomen en wat er wordt besloten. Het gemiddelde ligt met 45% net onder de referentie (48%). *Interessant is de vraag hoe de groep neutraal (totaal 29%) en negatief (totaal 31%) tegen dit punt aankijken. Waar zouden ze graag verbeteringen zien?*
- Er is een wisselend beeld op de vraag of de gemeente ruimte maakt voor onafhankelijke controle en kritiek. Het bestuur (raad 72% en college 100%) scoort hoog op deze vraag. De inwoners (45%) blijven ruim onder het totaal (69%). *Overweeg verder onderzoek naar de feitelijke mogelijkheden en de kennis van deze mogelijkheden.*

3. Open en luisterend

- Het bestuur (college en raad) scoren op de eerste twee vragen 30% hoger dan de inwoners. Het gaat om de vraag of de gemeente luistert naar inwoners en besluiten neemt na een open gesprek met betrokkenen. *Bij het verder onderzoeken kan gekeken worden naar de verwachtingen van inwoners op dit punt: is er ruimte voor gesprek? Zijn inwoners en gemeente bereid om te luisteren naar elkaars overwegingen? Kan het gesprek/consultatie ook online plaatsvinden?*
- De vraag over de politieke spelletjes van de gemeenteraad geeft een vooraf te voorspellen beeld. De gemeenteraad vindt zelf bij ruime meerderheid (80%) dat dit niet het geval is de andere 3 groepen scoren zeker 30 % minder. *Een gesprekspunt met de gemeenteraad kan zijn hoe met deze beeldvorming om te gaan.*
- Beide vragen over of de gemeenteraad respectievelijk het college nagaat hoe tevreden inwoners zijn met verloop en uitkomst van besluitvorming wordt door inwoners matig positief beoordeeld (23% & 21%). In een beleidsproces hoort evaluatie te zijn ingebed¹. *Op welke manier en in welke mate worden inwoners daarbij betrokken?*

4. Samenwerking gemeente en inwoners

- De samenwerking tussen inwoners met raadsleden, collegeleden ambtenaren is niet bevraagd aan de groep inwoners, enkel aan raad, college en ambtenaren. Hierbij valt op dat gemeenteraad steeds zeker 30% minder positief is dan het college over de samenwerking. *Deze vragen zouden in een open gesprek met alle groepen verder uitgediept kunnen worden.*
- De antwoorden op de vragen naar de verschillende manieren van samenwerken zijn helaas NIET bruikbaar. Het gros van de respondenten heeft de volgorde waarin de antwoorden werden voorgelegd niet gewijzigd, maar direct overgenomen (meer samen denken stond bovenaan). *Desgewenst kan in een verdiepingsbijeenkomst alsnog worden gesproken over de manieren waarop men graag samenwerkt (en dan bij voorkeur met concrete projecten als voorbeeld). Hiervoor kunnen ook de antwoorden in het vervolgdeel van het hoofdstuk worden gebruikt.*

¹ Hoogerwerf <https://beleidsexpert.nl/beleid-en-bestuur/beleidsvorming/de-6-fasen-van-het-beleidsproces/>

- Opvallende score t.a.v. onderwerpen waarover inwoners mee kunnen praten zijn:
 - Inrichting van hun wijk, dorp en/of omgeving (totaal >50%),
 - Onderwijs, budgetten en de verdeling van geld in de gemeente en regionale vraagstukken (totaal <30%)

Dit biedt houvast voor concrete samenwerkingsprojecten of experimenten.
- De antwoorden op de vraag welke onderwerpen geschikt zijn voor meer samenwerking tussen de gemeente en inwoners zijn helaas NIET bruikbaar. Ook hiervoor geldt dat heel veel respondenten die volgorde waarin de opties werden aangeboden klakkeloos overnamen.

5. Burgerparticipatie

- Er is gevraagd of de *gemeenteraad* en het college voldoende doen om ondervertegenwoordigde inwoners te betrekken bij besluitvormingsprocessen. Hier zijn inwoners niet op bevraagd. Bij beide vragen is de totaalscore rond de 40 (34/40%). Landelijk is er momenteel ook veel aandacht voor dit thema. *Besprek in een vervolgesprek wat jullie op dit punt graag willen bereiken.*
- Er is gevraagd of het college, de gemeenteraad en de ambtenaren alle inwoners de kans geven om mee te praten over lokale kwesties. De gemeenteraad & het college scoren ongeveer gelijk. Het beeld van de ambtenaren is wisselend. Met name de gemeenteraad en de inwoners zijn hierover minder positief. *Hier is het informeren over wat wel gebeurt belangrijk voor het beeld naar buiten.*
- Opvallend is de score van 100% bij het college op de vraag of de gemeente inwoners voldoende mogelijkheden biedt om via digitale kanalen samen te werken met de gemeente. De andere groepen zitten tussen de 30-40%. *Wellicht kan het college hier als ambassadeur optreden en kennis & gebruik van de digitale kanalen stimuleren. Daarnaast zou met de raad, inwoners en ambtenaren gesproken kunnen worden over wensen en verbeterpunten.*
- Er wordt ook wisselend gedacht over de vraag of inwoners echt invloed hebben op hun leefomgeving. De raad en inwoners scoren ongeveer 20% lager dan het college en de ambtenaren. Dit is een punt om verder gezamenlijk te bespreken. *Hierin spelen impliciete en expliciete verwachtingen een belangrijke rol. Op welke wijze zouden de raad, het college en de ambtenaren invloed willen delen met inwoners? Kijk hierbij ook naar de uitkomsten van hoofdstuk 4.*
- De vraag of de gemeente voldoende doet om jongeren te motiveren om mee te praten over lokale kwesties wordt matig positief beoordeeld (totaal 21%). *Dit lijkt een verbeterpunt te zijn dat in overleg met jongeren opgepakt kan worden.*

6. Maatschappelijke initiatieven

- Uit de eerste vraag blijkt dat men positief is over de ruimte om ideeën en initiatieven te realiseren (totaal 63%). Er is een wisselend beeld op de vraag of er een duidelijk aanspreekpunt is voor maatschappelijke initiatieven. Voor de raad en inwoners is dit minder duidelijk (<30%), dan voor het college (75%) en de ambtelijke organisatie (57%). *Mogelijk valt met goede communicatie over het aanspreekpunt er snel winst te behalen.*

- Uit de vragen of de gemeenteraad, de ambtenaren en het college goed omgaan met maatschappelijke initiatieven komt een overwegend positief beeld (>60% totaal). De inwoners scoren gemiddeld 20% lager op deze vragen. Het interne beeld wijkt dus af van hun beeld. *Dit kan een onderwerp zijn om verder te onderzoeken. Ook hierin spelen impliciete en expliciete verwachtingen een belangrijke rol. Op welke wijze zouden inwoners graag zien dat met hun initiatieven wordt omgegaan?*
- *Over de vraag of inwoners die hun omgeving willen verbeteren meer hulp en ondersteuning van de gemeente moeten krijgen, wordt zeer positief gedacht (totaal 78%). Bespreek met elkaar welke vormen van ondersteuning gewenst zijn en/of ruimte voor gemaakt moet worden.*

7. (Samen)werking raad, college en ambtenaren

- Uit de eerste twee vragen blijkt dat men tevreden is over hoe de gemeenteraad en het college in de gemeente Asten werken (totaal 74% en 77%). Bij deze vragen scoren de inwoners gemiddeld 20% lager dan het totaal. Het interne beeld wijkt dus af van dat beeld. *Dit kan een onderwerp zijn om verder te bespreken met inwoners. Waar baseren zij hun beelden op? Wanneer zouden ze tevreden kunnen zijn? Wat verwachten ze van de gemeenteraad en het college?*
- De vragen over de interne samenwerking zijn niet voorgelegd aan inwoners.
- Men is zeer positief over de interne samenwerking. Alle totalen liggen boven de 50% positief, met uitschieters tot 78% en 84% positief. *De vragen met een wisselend beeld zouden in een gesprek verder kunnen worden besproken. Dit zijn:*
 - *De gemeenteraad vergadert op een effectieve manier.*
 - *De samenwerking tussen raadsleden en college & ambtenaren*

8. Over Asten

- Er is een 42 pagina's tellende bijlage met de antwoorden op de open vragen vanuit de verschillende groepen. *Suggesties: vanuit de gemeente worden alle antwoorden op de onderstaande open vragen en maatwerkvragen nog een keer goed bekeken. Opmerkingen over de vragenlijst worden meegenomen in de evaluatie van de pilot.*
- Op de vraag om een voorbeeld te noemen waar de samenwerking democratische is verlopen komen veel goede voorbeelden. Het is een uiteenlopende opsomming van projecten: van toekomstagenda Asten 2030, immigratiebeleid, gemeenschapshuis, bestemmingsplannen, herinrichting van staten & de markt ect. Mensen kunnen goed voorbeelden aandragen en ook aangeven waarom ze dit een goed voorbeeld vinden.
- Er zijn ook veel concrete ideeën hoe meer democratisch & beter gewerkt kan worden. Hieronder punten die regelmatig terugkomen in de antwoorden:
 - Maak gebruik van ieders kennis
 - Meer samen denken en doen, maar met duidelijke grenzen
 - Meer inwoners betrekken op een juist moment met relevante informatie & een relevante vraag
 - Probeer te luisteren en mee te denken in plaats van alleen te communiceren of direct te zeggen dat het niet kan.
 - Het is goed dat de gemeente beslist. Zij kunnen de belangen in een groot geheel wegen.

- De gemeente en de opgave zouden meer zichtbaar moeten zijn. Zo weet men ook wanneer ze kan aanhaken en mogelijk iets kan bijdragen.
- We verwachten dat een gemeente een open, eerlijke en betrouwbare partner is.
- Hoe kan de democratie volgens u worden verbeterd?
Veel antwoorden gaan over dichtbij elkaar staan, het faciliteren van een goed gesprek, digitale mogelijkheden benutten, ruimte & verantwoordelijkheid geven en neerleggen bij de gemeenschap zelf.
- Er zijn 2 open maatwerkvragen gesteld:
 1. Op welke wijze wilt u graag contact met de gemeente Asten?
 2. Welke communicatiemiddelen hebben uw 1^e, 2^e en 3^e voorkeur.
De antwoorden op deze vragen zijn lastig te analyseren. Dit komt mede door de manier waarop de antwoorden zijn gegevens, als geschreven nummers.
- *Er zijn ook twee gesloten maatwerkvragen gesteld:*
 1. *Bent u bekend met de Toekomstagenda Asten in 2030? Het college, de gemeenteraad en de ambtenaren beantwoorden deze zeer positief (tussen 81%-100%). De inwoners zijn minder bekend met de toekomstvisie (30%).*
 2. *Ik voel me als inwoner goed vertegenwoordigd door de gemeenteraad. Dit geldt voor 40% van de respondenten. F*

9. Hoe verder?

- Er zijn 9 democratische prioriteiten uitgevraagd onder de doelgroepen. Aan 4 van deze prioriteiten wordt een hoge prioriteit toegekend (>60% totaal). Het gaat hierbij om:
 - Betere ondersteuning en/of trainen van inwoners die maatschappelijk actief zijn (65%)
 - Zorgen dat mensen die niet van zich laten horen ook gaan meepraten over lokale kwesties (63%)
 - Meer inzet digitale instrumenten om inwoner te laten meepraten en meebeslissen (69%)
 - Zorgen dat inwoners meer invloed hebben op hun buurt of leefomgeving (80%)
 - Er is een wisselend beeld met lagere totalen (<60%) op de prioriteiten:
 - Betere ondersteuning en/of training van raadsleden en collegeleden (27%)
 - Betere ondersteuning en/of training van ambtenaren (40%)
 - Experimenteren met nieuwe rollen van de gemeenteraad (52%)
 - Betere ondersteuning van onafhankelijke controle (33%)
- Gebruik de prioritering om keuzes te maken in de aanpak van punten uit dit rapport*